ROMANIA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

EXPUNERE DE MOTIVE
la propunerea legislativă privind instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian"

Personalitatea lui Alexandru Papiu Ilarian aparține istoriei naționale. Prin participarea la Revoluția de la 1848, apărarea drepturilor românilor din Transilvania, contribuția la modernizarea instituțiilor statului român și activitatea desfășurată în domeniul juridic și academic, Alexandru Papiu Ilarian și-a înscris numele printre personalitățile care au contribuit la formarea României moderne.

Anul 2027, când se împlinesc 200 de ani de la nașterea sa, oferă prilejul recunoașterii la nivel național a contribuției sale la istoria României. Declararea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian" este justificată de rolul pe care acesta l-a avut în transformările politice, sociale și instituționale ale secolului al XIX-lea.

Revoluționar pașoptist, jurist, istoric, profesor și om politic, Alexandru Papiu Ilarian (1827–1877) s-a numărat printre reprezentanții generației care au susținut recunoașterea românilor din Transilvania ca națiune, egalitatea în drepturi și libertățile cetățenești.

Participarea la Revoluția de la 1848 constituie unul dintre reperele fundamentale ale activității lui Alexandru Papiu Ilarian. Apropiat și colaborator al lui Avram Iancu, de care l-a legat o prietenie începută în anii studiilor la Cluj, s-a implicat activ în pregătirea și organizarea mișcării revoluționare a românilor transilvăneni. Cei doi s-au aflat în fruntea tinerilor juriști români de la Tabla Regească din Târgu Mureș, care au avut un rol activ în evenimentele premergătoare Revoluției. Alexandru Papiu Ilarian a participat la adunările naționale de la Blaj și, alături de Avram Iancu, Simion Bărnuțiu și ceilalți fruntași ai generației pașoptiste, a susținut recunoașterea drepturilor naționale ale românilor, egalitatea politică și civilă și desființarea iobăgiei.

A militat pentru recunoașterea românilor din Transilvania ca națiune și pentru garantarea unor drepturi politice și civile egale, principii care au contribuit la dezvoltarea mișcării naționale românești.

Implicarea lui Alexandru Papiu Ilarian la construirea statului român modern s-a manifestat și prin activitatea sa guvernamentală. În perioada 1863–1864, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, a ocupat funcția de ministru al Justiției în guvernul condus de Mihail Kogălniceanu.
A fost primul român transilvănean care a făcut parte dintr-un guvern de la București, cu mai bine de cinci decenii înaintea Marii Uniri din 1918. Prin activitatea sa, a participat la procesul de modernizare legislativă și instituțională a Principatelor Unite, într-o etapă fundamentală pentru consolidarea statului român.

O contribuție importantă a avut și în dezvoltarea învățământului juridic. Doctor în drept al Universității din Padova, Alexandru Papiu Ilarian a desfășurat o activitate didactică la Iași,

contribuind la formarea specialiștilor în drept, într-o perioadă în care învățământul superior românesc își consolida instituțiile și programele de studiu.

Opera sa istorică și activitatea academică au contribuit la cercetarea și cunoașterea trecutului românilor. Prin lucrările *Istoria românilor din Dacia Superioară* și *Tesauru de monumente istorice pentru România*, Alexandru Papiu Ilarian a documentat evenimente istorice, a cercetat izvoare și a contribuit la păstrarea și valorificarea unor mărturii documentare importante pentru istoria națională.

În anul 1868 a fost ales membru titular al Societății Academice Române, precursoarea Academiei Române, ca recunoaștere a contribuțiilor sale intelectuale și științifice.

Alexandru Papiu Ilarian a avut legături strânse cu județul Mureș, unde și-a petrecut o parte a copilăriei și a perioadei de formare. La Târgu Mureș s-a aflat în mijlocul cercurilor de tineri intelectuali români implicați în pregătirea mișcării revoluționare de la 1848. Astăzi, numele său este purtat de comuna Papiu Ilarian din județul Mureș și de Colegiul Național „Alexandru Papiu Ilarian" din Târgu Mureș.

Preocuparea pentru păstrarea și promovarea memoriei lui Alexandru Papiu Ilarian are o tradiție de peste trei decenii. În anul 1993, în localitatea Papiu Ilarian din județul Mureș, a luat ființă Societatea Culturală „Alexandru Papiu Ilarian", având ca principal obiectiv promovarea personalității, operei și activității marelui cărturar, jurist și revoluționar pașoptist, precum și cunoașterea rolului său în formarea statului român modern. Încă din anul înființării, societatea s-a implicat în ridicarea unui bust dedicat lui Alexandru Papiu Ilarian, în localitatea care îi poartă numele. Activitatea societății a continuat prin manifestări culturale și academice dedicate vieții și operei acestuia, între care simpozioane, lansări de carte și întâlniri care reunesc istorici, juriști, profesori și studenți. Aceste preocupări arată că memoria lui Alexandru Papiu Ilarian a fost păstrată și cultivată de comunitatea locală și de mediul academic. Aniversarea a 200 de ani de la nașterea sa oferă prilejul ca această recunoaștere să capete dimensiunea națională pe care personalitatea și realizările sale istorice o justifică.

Legătura sa cu Transilvania și cu județul Mureș constituie o parte importantă a biografiei sale, însă contribuția lui Alexandru Papiu Ilarian depășește cadrul regional și aparține istoriei întregii Românii. Activitatea sa revoluționară, politică, juridică și academică a avut relevanță pentru dezvoltarea societății românești și pentru modernizarea instituțiilor naționale.

La două secole de la nașterea sa, cunoașterea și valorificarea acestei moșteniri istorice justifică organizarea unor manifestări comemorative la nivel național.

Instituirea prin lege a anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian" oferă cadrul unei comemorări de interes național și permite implicarea instituțiilor publice cu atribuții în domeniul culturii, educației și cercetării. Prin această reglementare se urmărește încurajarea organizării unor manifestări dedicate bicentenarului și promovarea contribuției sale la istoria României.

În acest scop, pot fi organizate conferințe și simpozioane, expoziții documentare, activități educative, proiecte de cercetare, reeditări ale lucrărilor sale și acțiuni de digitalizare și promovare a documentelor istorice. Aceste manifestări pot fi desfășurate cu implicarea Academiei Române, a instituțiilor de învățământ superior, a muzeelor, bibliotecilor, arhivelor, instituțiilor de cultură și învățământ, precum și a autorităților administrației publice centrale și locale.

O atenție aparte poate fi acordată prezentării contribuțiilor sale în cadrul activităților educaționale, pentru ca elevii, studenții și publicul larg să cunoască mai bine rolul pe care Alexandru Papiu Ilarian l-a avut în Revoluția de la 1848, în apărarea drepturilor românilor transilvăneni și în construirea instituțiilor României moderne.

Manifestările dedicate bicentenarului vor putea fi organizate în condițiile legii, cu încadrarea în bugetele aprobate ale instituțiilor implicate și cu posibilitatea utilizării altor surse de finanțare legal constituite, potrivit prevederilor actului normativ propus.

În concluzie, împlinirea a 200 de ani de la nașterea lui Alexandru Papiu Ilarian constituie prilejul recunoașterii la nivel național a contribuției sale la Revoluția de la 1848, la apărarea drepturilor românilor transilvăneni, la modernizarea statului român și la dezvoltarea învățământului juridic și a cercetării istorice.

Instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian" va încuraja cunoașterea și promovarea operei și activității sale, prin manifestări culturale, științifice și educaționale organizate la nivel național, pe măsura contribuției sale la formarea României moderne.

Având în vedere cele expuse, supunem Parlamentului, spre dezbatere și adoptare, prezenta propunere legislativă.

Inițiatori:

Deputat Dumitrița Gliga

Tabel inițiatori

Propunere legislativă privind instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian"

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1	Gligă Dumitrița	PSD	
2	MIHALCEA SILVIA	PSD	
3	TINTA ȘTEFAN	PSD	
4.	ȘERBAN CĂLIN	PSD	
5.	MAJAR RODICA	PSD	
6	MIHALCEA IOAN	PSD	
7.	Bucur-Oprișa Simona	PSD	
8.	Bogdan Ciucă	PSD	
9	GOVOR MIRCEA	PSD	
10	Manta Claudiu	PSD	
11	CHIRIȚĂ VIRGIL-ALIN	P.S.D.	
12	ISAC MARIUS	PSD	
13	ENE CORINA	PSD	

Tabel inițiatori

Propunere legislativă privind instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu-Ilarian"

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
14	MIHUȚĂ BOGDAN	PSD	
15	Sandu Dorica	PSD	
16	ADOMNICĂI MIREZA	PSD	
17.	SAMOILĂ ION	PSD	
18	MATICHESCU MIRELA	PSD	
19	GROZA CĂLIN FLORIN	PSD	
20	CÎMPAN CRISTIAN	PSD	
21	HAGIU AUGUSTIN FLORIN	PSD	
22	BARA ADRIAN	PSD	
23	NUȘCAN VOICU	PSD	
24	GEORGESCU GHE DANIEL	PSD	
25	HOLBAH GEORGETA	PSD	
26	Fior Mihai	PSD	
27	PLOPEANU RODICA	PSD	
28	POPA BOBIN	PSD	

Tabel inițiatori

Propunere legislativă privind instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu-Ilarian"

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
29	BOGDÂNEL LUCIAN	PSD	
30	BUDACĂ VASILE	PSD	
31	Dulgeșan Ioan	PSD	
32	Lucian Doiniță	PSD	
33	STANCU IONEL	MINO	
34.	GHERA GIURECI-SLOBODAN	MIN.	
35	TRIF BOGDAN	PSD	
36	Lungu Romeo Daniel	PSD	
37.	COJOCARU BOGDAN	PSD	
38	Intotiro Natalia Elena	PSD	

ROMANIA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT
BIROUL PERMANENT
Nr. 2822 Data 19.11.2026

Către:

Comitetul Liderilor Grupurilor Parlamentare din Senatul României

Ref: Solicitare de aprobare a procedurii de urgență pentru propunerea legislativă B647/2026

În calitate de inițiator al propunerii legislative privind instituirea anului 2027 ca „Anul Alexandru Papiu Ilarian", înregistrată la Senat sub nr. **B647/2026**, vă solicit să supuneți dezbaterii și aprobării aplicarea procedurii de urgență, în conformitate cu prevederile Regulamentului Senatului.

În anul 2027 se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui Alexandru Papiu Ilarian, personalitate care a contribuit la formarea României moderne.

Având în vedere că propunerea legislativă trebuie să parcurgă procedura de dezbatere și adoptare în ambele Camere ale Parlamentului, consider justificată aplicarea procedurii de urgență, pentru a facilita adoptarea legii într-un termen cât mai scurt și pentru a permite instituțiilor publice și autorităților locale să pregătească și să organizeze manifestările dedicate bicentenarului nașterii lui Alexandru Papiu Ilarian.

Vă mulțumesc pentru sprijin și pentru analizarea solicitării.

Cu considerație,

Deputat Dumitru Oliga